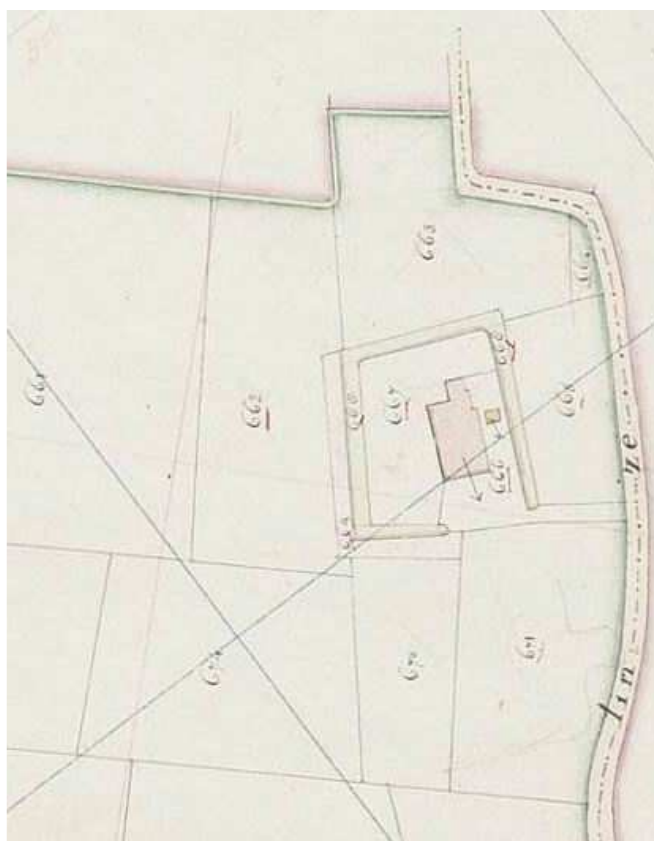


## Godlinzerweg 5 te Leermens (gemeente Loppersum)

### Een Archeologisch Bureauonderzoek



## Administratieve gegevens

provincie: Groningen

gemeente: Loppersum

plaats: Leermens

toponiem: Godlinzerweg 5

bevoegd gezag: gemeente Loppersum

opdrachtgever: Dhr. T. Burema

uiterste coördinaten: noord 249.058/598.930  
zuid 249.000/598.873  
oost 249.172/598.857  
west 249.101/598.780

centrumcoördinaat: 249.085/598.858

kaartblad: 07E

CIS-code: 31015

onderzoeksnummer: 23217

beheer documentatie: Libau, Rijksdienst voor Archeologie Cultuurlandschap en Monumenten,  
gemeente Loppersum en E-depot

uitvoerder: Libau

auteur: drs. J.B. Hielkema / drs. A. Mennens-van Zeist

autorisatie: drs. J. Molema

rapport: 08-157

telefoon: 050-3126545  
fax: 050-3123362  
e-mail: info@libau.nl

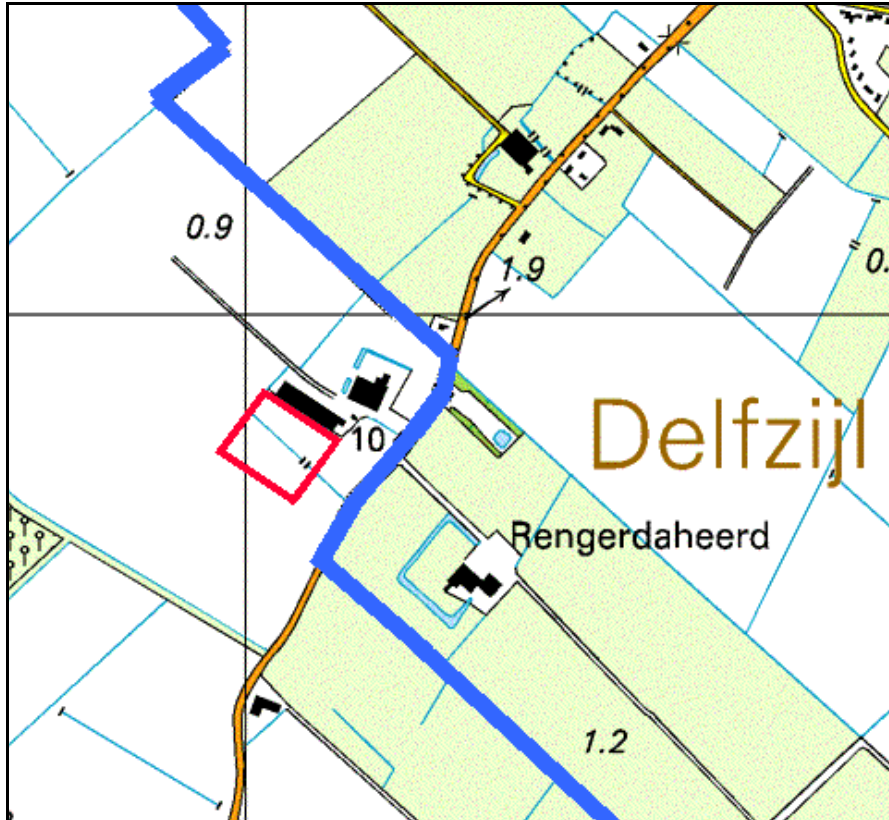


## Godlinzerweg 5 te Leermens, gemeente Loppersum

### Een Archeologisch Bureauonderzoek

#### *Planvoornemen*

In opdracht van de heer T. Burema is een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd voor de locatie Godlinzerweg 5 te Leermens. De aanleiding voor dit onderzoek is het voornemen voor de bouw van twee kuikenstallen, het graven van een afwatering en aanplant van bomen. De stallen worden gefundeerd op een betonnen plaat. Het gebied waar de ingrepen gaan plaatsvinden wordt hieronder verder aangeduid als plangebied.



**Figuur 1:** Plangebied Godlinzerweg 5 te Leermens (Topografische Atlas Groningen): het plangebied is rood omlijnd.

#### *Informatie*

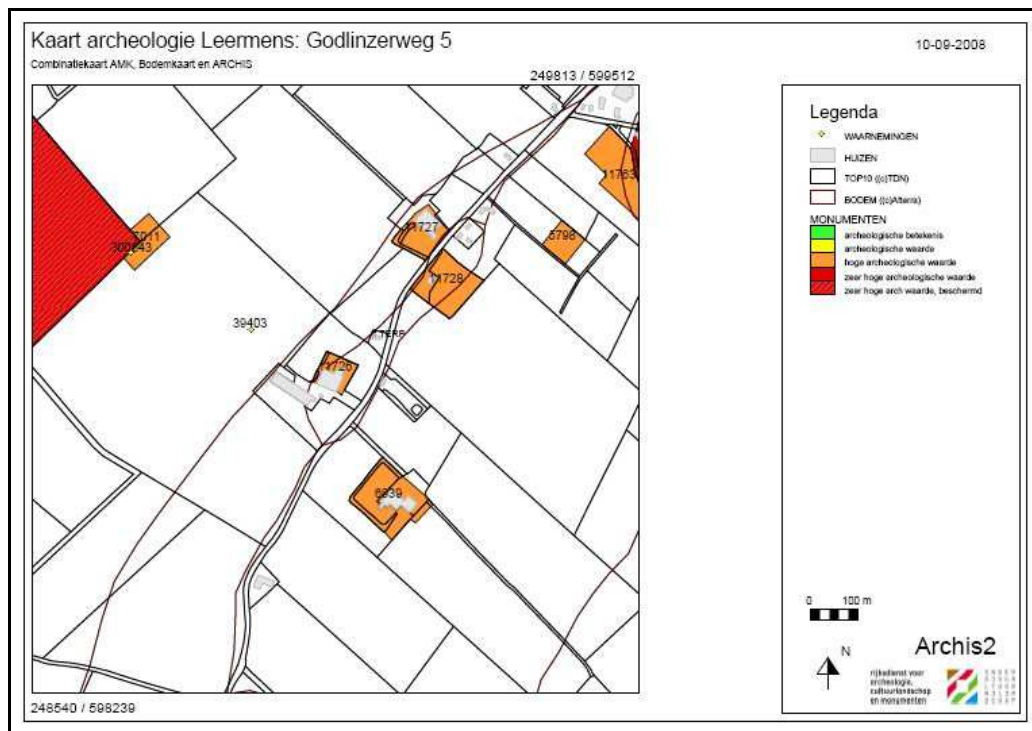
Het plangebied aan de Godlinzerweg 5 ligt binnen het gebied van de voormalige Fivelboezem. Oostelijk van het plangebied ligt de kwelderwal die eertijds de zuidoostelijke begrenzing vormde van deze Fivelboezem. Deze kwelderwal is vanaf de ijzertijd bewoond geweest. In de Fivelboezem zelf was tot in de late middeleeuwen geen bewoning mogelijk, omdat de zee vrij spel had in dit kweldergebied.

Volgens de bodemkaart bestaat de bodem van het plangebied uit kalkrijke poldervaaggronden; zware zavel; profielverloop 5 (Mn25A). Direct ten oosten van het plangebied ligt volgens de bodemkaart een langgerekte wierde die op deze kwelderwal is opgeworpen.

Volgens de fysisch geografische kaart van de provincie Groningen (zie bijlagen: Uitsnede fysisch geografische kaart) ligt het plangebied op de zeeboezemvlakte (Mv4) behorend bij de Fivelboezem ten westen van de zuidwest - noordoost georiënteerde kwelderwal (Mw1). Op de grens van kwelderwal en Fivelboezem ligt de provinciale weg van Zeerijp naar Godlinze. Deze weg ligt op de dijk rond de Fivelboezem die rond 1100 is aangelegd. De oudste bedijkingen binnen de Fivelboezem dateren uit het eind van de 12<sup>de</sup> eeuw. Op het Actueel Hoogtebestand Nederland is te zien dat het plangebied langs de rand van de kwelderwal ligt (zie bijlagen: AHN Godlinzerweg 5).



De kadastrale minuut uit het begin van de 19<sup>de</sup> eeuw laat zien dat ter plaatse van de huidige boerderij reeds een omgrachte boerderijplaats aanwezig was. Het plangebied, dat ten zuiden van de huidige bebouwing (kuikenstal) ligt, kende rond 1830 geen bebouwing (zie bijlagen: Kadastrale minuut gemeente 't Zandt, sectie A, blad 5 (detail)). Het plangebied is op de historische kaart uit circa 1900 in vier percelen verdeeld. Het oostelijke perceel is in gebruik als weiland, de andere percelen als akkerland (zie bijlagen: Bonnekaart ca. 1900).



**Figuur 2:** Archeologische Monumentenkaart Godlinzerweg 5 en omgeving.

Iets ten noordoosten van het plangebied ligt een terrein van hoge archeologische waarde (aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) van Groningen; zie de bijlagen: Kaart archeologie Leermens: Godlinzerweg 5 en Uitgebreide rapportage monumenten). Het gaat om een huiswierde met een omgrachte boerderijplaats. De boerderij is in de loop van de 20<sup>ste</sup> eeuw verbouwd en vergroot. Om meer ruimte te scheppen op het erf is het zuidelijke en oostelijke deel van de gracht gedempt en zijn de singels geslecht. Aan de noord- en westkant is de gracht nog intact. Bij booronderzoek door Miedema c.s. zijn scherven inheems aardewerk uit de Romeinse tijd en kogelpotaardewerk uit de middeleeuwen aangetroffen (Miedema, 1990).

Ten noordwesten van het plangebied ligt volgens de kaart archeologie een waarneming (zie figuur 2; waarnemingsnummer 39403). Het gaat hier echter om een waarneming die niet op de juiste plaats op de kaart staat aangegeven. De waarneming hoort bij een archeologisch waardevol terrein (monumentnummer 5798; grafveld uit de vroege middeleeuwen) dat ten zuiden van Godlinze ligt en wel aan de oostkant van de Godlinzerweg.

Volgens de Archeologische verwachtingskaart en beleidskaart van de gemeente Loppersum ligt het plangebied binnen een zone waar archeologische resten verwacht kunnen worden (RAAP, 2008). De ligging van het plangebied binnen deze zone vereist de vervaardiging van dit bureauonderzoek.

#### Overweging en advies

Het plangebied ligt ongeveer 40 m ten zuiden van een terrein dat als zeer waardevol op de Archeologische Monumentenkaart is geregistreerd. Uit het plangebied zelf zijn op dit moment geen archeologische waarden bekend. Omdat het gebied van de voormalige Fivelboezem tot ver in de middeleeuwen niet bewoonbaar was, is de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit de periode vóór de late middeleeuwen niet erg groot. Alleen de noordoost hoek van het plangebied lijkt op of tegen de flank van de langwerpige wierde aan te liggen. Hier zou men bij graafwerkzaamheden te maken kunnen krijgen met randverschijnselen van een nederzetting, zoals afvalkuilen of waterputten. Aangezien de stallen echter worden gefundeerd op een betonnen plaat, zullen de bodemingrepen niet dermate ingrijpend zijn dat archeologische waarden in het geding zullen komen.

Op basis van de bovengenoemde aspecten is het niet nodig een prospectief archeologisch onderzoek (veldonderzoek) uit te laten voeren. Ook een archeologische inspectie van de bouwputten is niet aan de orde. Het planvoornemen kan zonder archeologisch voorbehoud uitgevoerd worden. Mochten bij de werkzaamheden onverhoopt toch archeologische resten (waterputten/afvalkuilen) tevoorschijn komen, dan geldt krachtens de monumentenwet (1988) een meldingsplicht\*.

Bijlagen:

- Uitsnede fysisch geografische kaart;
- AHN Godlinzerweg 5;
- Kadastrale minuut gemeente 't Zandt, sectie A, blad 5 (detail);
- Bonnekaart ca.1900;
- Kaart archeologie Leermens: Godlinzerweg 5;
- Uitgebreide Rapportage Monumenten;
- Uitgebreide Rapportage Waarnemingen.

\*Vondsten dienen zo snel mogelijk te worden gemeld bij de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).



## Geraadpleegde literatuur, bronnen en kaarten

Actueel Hoogtebestand Nederland ([www.ahn.nl](http://www.ahn.nl)).

ANWB, 2004. *Topografische atlas Groningen 1:25.000*. ANWB bv, Den Haag.

Archeologische Monumentenkaart (AMK) van de provincie Groningen.

Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM).

Archeologische verwachtingskaart en beleidskaart, Regio Noord-Groningen. Beek, J.L. & P.C. Vos, 2008. *Regio Noord Groningen, Gemeenten De Marne, Winsum, Bedum, Ten Boer, Loppersum, Eemsmond, Appingedam en Delfzijl. Archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart*. RAAP-rapport 1732, eindversie 3 september 2008. RAAP Archeologisch Adviesbureau en Deltares.

Cultuurhistorische Waardenkaart Groningen. Provincie Groningen 2004.

Miedema, M., 1990. Oost Fivelingo 250 vC-1850 nc. Archeologische kartering en beschrijving van 2100 jaar bewoning in Noordoost-Groningen. *In: Paleohistoria* 32, pp. 111-245.

Minuutplans uit het begin van de negentiende eeuw ([www.watwaswaar.nl](http://www.watwaswaar.nl)).

Schroor, M., 2003. *De Atlas van Kooper. Oude kaarten van de provincie Groningen*. Profiel Uitgeverij, Bedum.

Snijders, F.L., 1985. *Fysische geografie in de provincie Groningen*. Milieu- en landschapsonderzoek Provinciaal Planologische Dienst. Groningen.

Stiboka, 1985. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000*. Stiboka Wageningen.



## Archeologische periodes

### paleolithicum

|                      |  |
|----------------------|--|
| paleolithicum vroeg  | <b>tot 8800 v.Chr.</b><br>tot 300000 C14 |
| paleolithicum midden | 300000 - 35000 C14                       |
| paleolithicum laat   | 35000 C14 - 8800 v.Chr.                  |
| paleolithicum laat A | 35000 - 18000 C14                        |
| paleolithicum laat B | 18000 C14 - 8800 v.Chr.                  |

### mesolithicum

|                     |   |
|---------------------|---|
| mesolithicum vroeg  | <b>8800 - 4900 v.Chr.</b><br>8800 - 7100 v.Chr. |
| mesolithicum midden | 7100 - 6450 v.Chr.                              |
| mesolithicum laat   | 6450 - 4900 v.Chr.                              |

### neolithicum

|                      |   |
|----------------------|---|
| neolithicum vroeg    | <b>5300 - 2000 v.Chr.</b><br>5300 - 4200 v.Chr. |
| neolithicum vroeg A  | 5300 - 4900 v.Chr.                              |
| neolithicum vroeg B  | 4900 - 4200 v.Chr.                              |
| neolithicum midden   | 4200 - 2850 v.Chr.                              |
| neolithicum midden A | 4200 - 3400 v.Chr.                              |
| neolithicum midden B | 3400 - 2850 v.Chr.                              |
| neolithicum laat     | 2850 - 2000 v.Chr.                              |
| neolithicum laat A   | 2850 - 2450 v.Chr.                              |
| neolithicum laat B   | 2450 - 2000 v.Chr.                              |

### bronstijd

|                    |  |
|--------------------|--|
| bronstijd vroeg    | <b>2000 - 800 v.Chr.</b><br>2000 - 1800 v.Chr. |
| bronstijd midden   | 1800 - 1100 v.Chr.                             |
| bronstijd midden A | 1800 - 1500 v.Chr.                             |
| bronstijd midden B | 1500 - 1100 v.Chr.                             |
| bronstijd laat     | 1100 - 800 v.Chr.                              |

### ijzertijd

|                  |  |
|------------------|--|
| ijzertijd vroeg  | <b>800 - 12 v.Chr.</b><br>800 - 500 v.Chr. |
| ijzertijd midden | 500 - 250 v.Chr.                           |
| ijzertijd laat   | 250 - 12 v.Chr.                            |

### Romeinse tijd

|                        |  |
|------------------------|--|
| Romeinse tijd vroeg    | <b>12 v.Chr. - 450 n.Chr.</b><br>12 v.Chr. - 70 n.Chr. |
| Romeinse tijd vroeg A  | 12 v.Chr. - 25 n.Chr.                                  |
| Romeinse tijd vroeg B  | 25 - 70 n.Chr.   |
| Romeinse tijd midden   | 70 - 270 n.Chr.  |
| Romeinse tijd midden A | 70 - 150 n.Chr.  |
| Romeinse tijd midden B | 150 - 270 n.Chr.                                       |
| Romeinse tijd laat     | 270 - 450 n.Chr.                                       |
| Romeinse tijd laat A   | 270 - 350 n.Chr.                                       |
| Romeinse tijd laat B   | 350 - 450 n.Chr.                                       |

### middeleeuwen

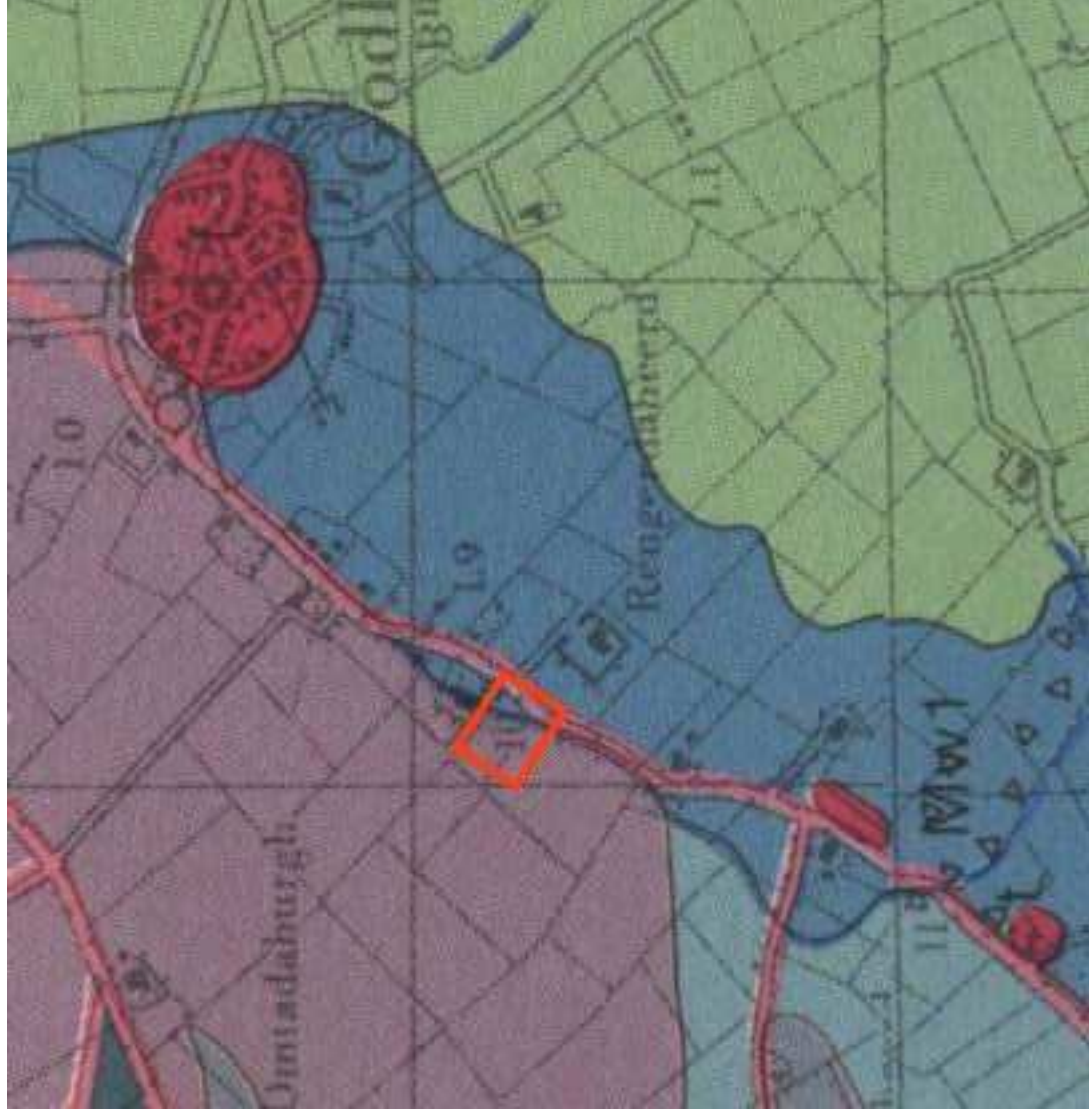
|                      |   |
|----------------------|---|
| middeleeuwen vroeg   | <b>450 - 1500 n.Chr.</b><br>450 - 1050 n.Chr. |
| middeleeuwen vroeg A | 450 - 525 n.Chr.                              |
| middeleeuwen vroeg B | 525 - 725 n.Chr.                              |
| middeleeuwen vroeg C | 725 - 900 n.Chr.                              |
| middeleeuwen vroeg D | 900 - 1050 n.Chr.                             |
| middeleeuwen laat    | 1050 - 1500 n.Chr.                            |
| middeleeuwen laat A  | 1050 - 1250 n.Chr.                            |
| middeleeuwen laat B  | 1250 - 1500 n.Chr.                            |

### nieuwe tijd

|               |   |
|---------------|---|
| nieuwe tijd A | <b>1500 - heden</b><br>1500 - 1650 n.Chr. |
| nieuwe tijd B | 1650 - 1850 n.Chr.                        |
| nieuwe tijd C | 1850 - heden                              |

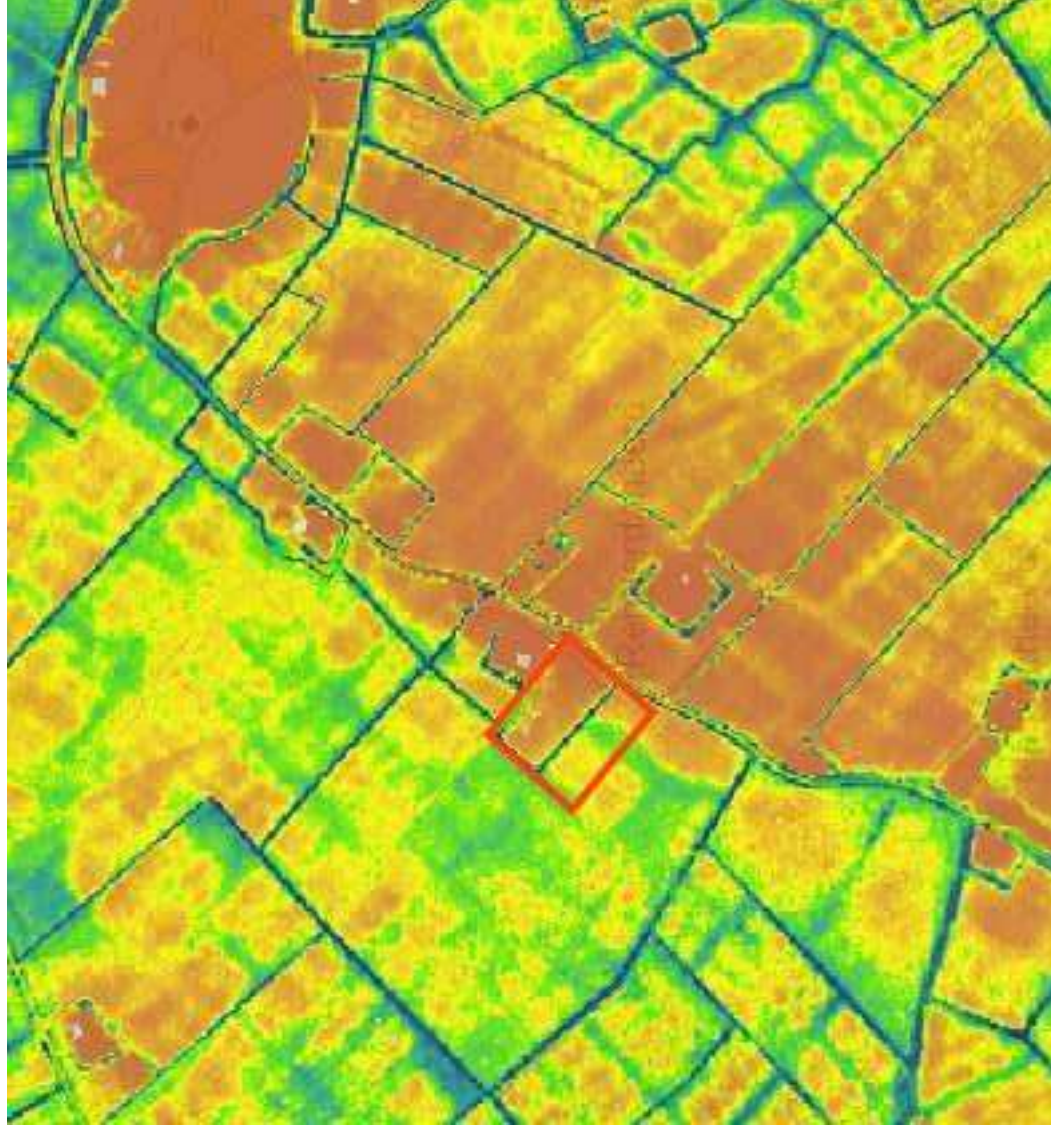


Uitsnede fysisch geografische kaart Godlinzerweg 5 te Leermens





Actueel Hoogtebestand Nederland: Godlinzerweg 5 te Leermens

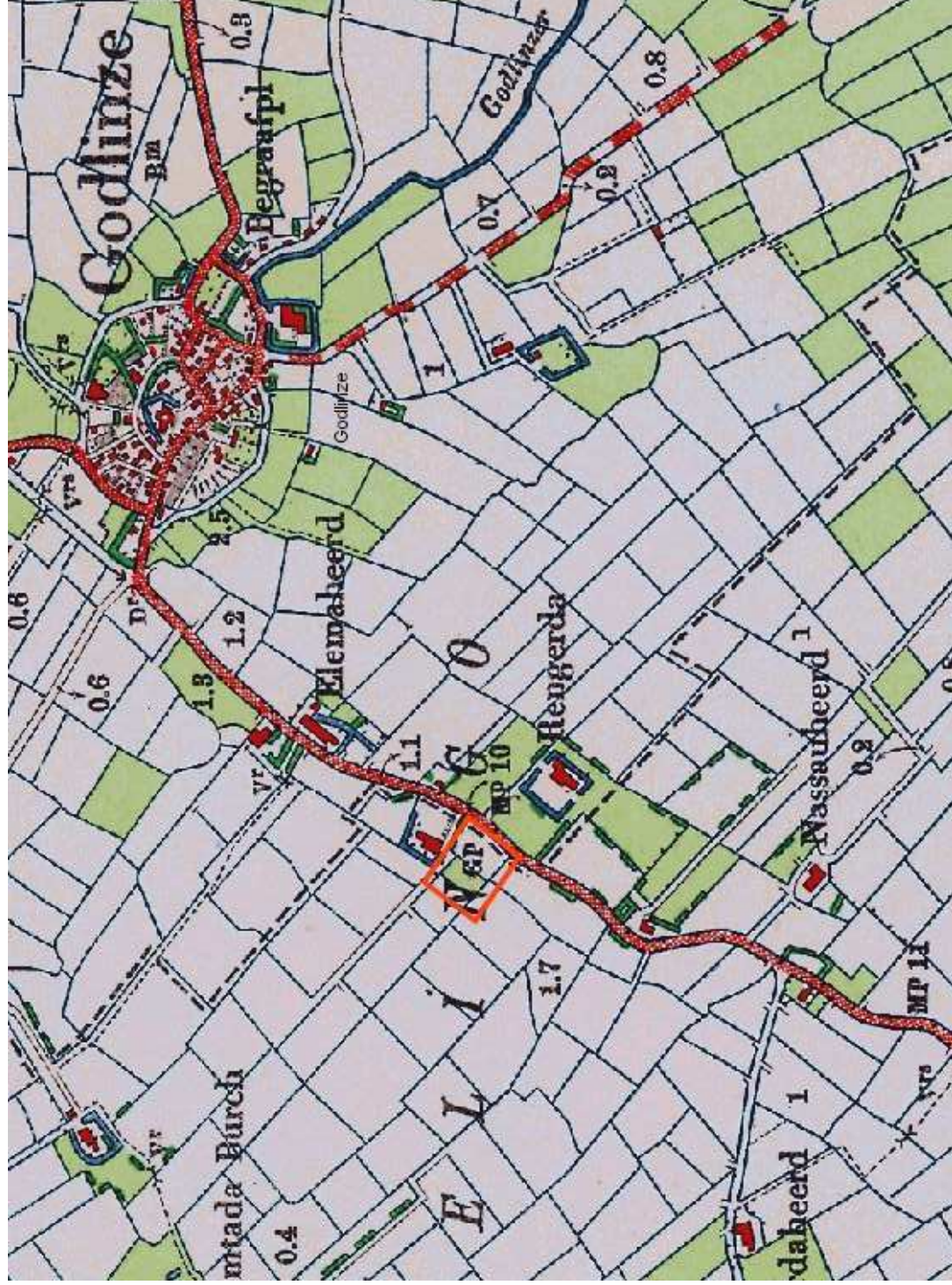


Kadastrale minuut Godlinzerweg 5 te Leermens  
Het plangebied is rood omlijnd



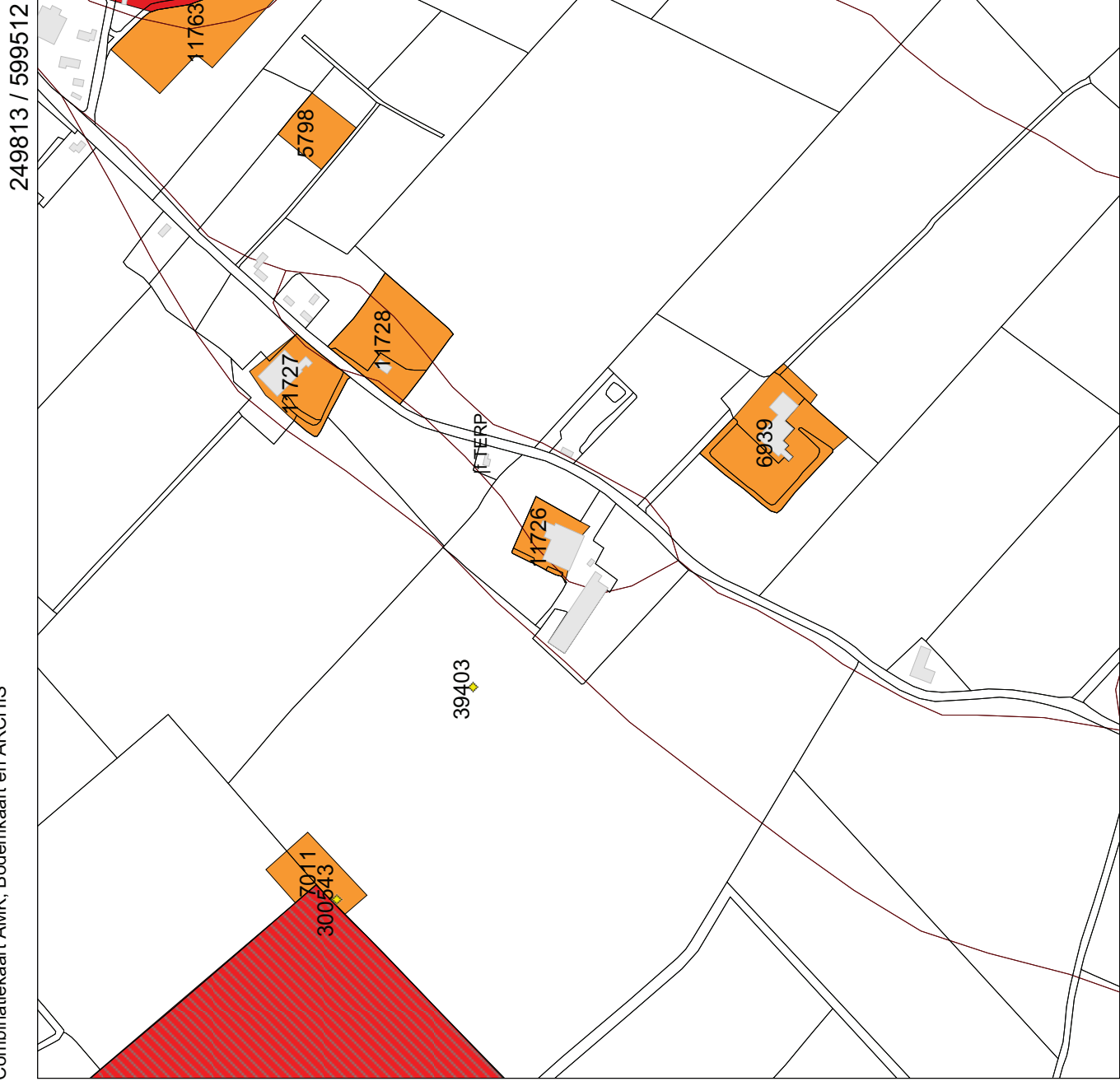
Projectie van de huidige situatie op de Bonnekaart: Godlinerweg 5 te Leermens

Het plangebied is rood omlijnd



# Kaart archeologie Leermens: Godlinzerweg 5

Combinatiekaart AMK, Bodemkaart en ARCHIS



249813 / 599512

248540 / 598239

10-09-2008

## Legenda

◆ WAARNEMINGEN

■ HUIZEN

□ TOP10 ((c)TDN)

□ BODEM ((c)Alterra)

## MONUMENTEN

■ archeologische betekenis

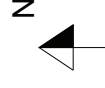
■ archeologische waarde

■ hoge archeologische waarde

■ zeer hoge archeologische waarde

■ zeer hoge arch waarde, beschermd

0 100 m



# Archis2

rijksdienst voor  
archeologie,  
cultuurlandschap  
en monumenten



ONDER  
DSSCM  
LYBUR  
NEEM  
SCHAP

## Uitgebreide Rapportage Monumenten

**Monumentnr:** 11726 **Oppervlakte:** 4.802 m2  
**CMA-nr:** 07E - 191  
**Status:** Terrein van hoge archeologische waarde  
**Toponiem:** 'T ZANDT-OOST  
**Plaats:** t Zandt  
**Gemeente:** Loppersum  
**Provincie:** Groningen  
**Coördinaten:** 249173 / 598908  
**Terreinbeheerder:** Niet van toepassing

### Complexen

| <u>Complextype</u> | <u>Begindatering</u> | <u>Einddatering</u> |
|--------------------|----------------------|---------------------|
| Huisterp           | Middeleeuwen laat    | Nieuwe tijd         |
| Huisterp           | IJzertijd            | Romeinse tijd       |

### Beschrijving

CAA: / M. Miedema, 1990: 7En126. Boringen + kartering: M. Miedema. Bewoonde huisterp. Omgrachte boerderij met singel langs zuid- en westzijde. Boerderij is verbouwd en vergroot. Om meer ruimte te scheppen op het erf zijn de zuid- en westgracht gedempt en singels geslecht. Noord- en oostgracht nog intact.

### Literatuur

MIEDEMA,A 1990 , in: Oost-Fivelingo 250 v.C-1850 n.C. Archeologische kartering en beschrijving van 2100 jaar bewoning in Noordoost Groningen.

## Uitgebreide Rapportage Waarnemingen

|                           |                          |                       |                           |
|---------------------------|--------------------------|-----------------------|---------------------------|
| <b>Waarnemingsnr:</b>     | 39403                    | <b>Vondstmelding:</b> | <b>Extern nr:</b>         |
| <b>Objectcode:</b>        | 07EN-24                  |                       | <b>Onderzoeksmelding:</b> |
| <b>Coördinaten:</b>       | 249000 / 599000          |                       |                           |
| <b>Toponiem:</b>          |                          |                       |                           |
| <b>Plaats:</b>            | Bierum                   |                       |                           |
| <b>Gemeente:</b>          | Loppersum                |                       |                           |
| <b>Provincie:</b>         | Groningen                |                       |                           |
| <b>Vinder/datum:</b>      | BOERSMA / 17-05-1968     |                       |                           |
| <b>Invoerder/datum:</b>   | Particulier / 1968       |                       |                           |
| <b>Beschrijver/datum:</b> | BOERSMA / 9999           |                       |                           |
| <b>Verwerving:</b>        | Archeologisch: opgraving | <b>Geomorfologie:</b> | Onbekend                  |
| <b>Grondgebruik:</b>      | Onbekend                 | <b>NAP maaiveld:</b>  |                           |

### Beschrijving

Tijdens een systematische onderzoeking in 1919 wordt de wierde waarop zicheen grafveld bevindt opgegraven. Er wordt inheems- en importaardewerkaangetroffen.

### Vondsten

|                        |                             |                       |                                     |
|------------------------|-----------------------------|-----------------------|-------------------------------------|
| <b>Complex:</b>        | Grafveld, onbepaald         | <b>Cultuur:</b>       | Onbekend                            |
| <b>Aantal:</b>         | 999                         | <b>Toestand:</b>      | Fragment                            |
| <b>Materiaal:</b>      | Keramiek                    |                       |                                     |
| <b>Code algemeen:</b>  | Aardewerk, ondetemineerbaar | <b>Begindatering:</b> | Middeleeuwen vroeg B: 525 - 725 nC  |
| <b>Code specifiek:</b> | Niet van toepassing         | <b>Einddatering:</b>  | Middeleeuwen vroeg D: 900 - 1050 nC |
| <b>Toelichting:</b>    |                             |                       |                                     |

---

### Documentatie

|                     |   |
|---------------------|---|
| <b>Type:</b>        | Verslag   |
| <b>Beheerder:</b>   | Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek |
| <b>Toelichting:</b> | caa   |